

Mikrofinanszírozás Európában: 2016/2017. évi jelentés

Damla Diriker
Paolo Landoni
Nicola Benaglio

Összefoglaló

Ez az Európai Mikrofinanszírozási Hálózat (EMN) európai mikrofinanszírozásról szóló jelentésének 8. kiadása, és a második alkalom, hogy az EMN és a Mikrofinanszírozási Központ (MFC) együttműködve, közösen készítette el a jelentést. Ez a Social Innovation Teams (SIT) és a Politecnico di Torino egyetem kutatói által készített jelentés, Európa 28 országában mikrofinanszírozási tevékenységet végző intézményeket és európai mikrohitelkezési szakértők bevonásával készült. A megkeresett 457 mikrofinanszírozással foglalkozó intézmény közül összesen 156

intézmény adott választ, ami 34%-os összesített válaszadási arányt jelent. A felmérésről szóló jelentés a 2016/2017-es időszakot fedi le, és vegyes módszertani megközelítés alkalmazásával, online felmérés és szakértői interjúk során gyűjtött mennyiségi és minőségi adatok alapján nyújt átfogó képet az ágazat legfontosabb intézményi jellemzőiről, a mikrohitel-állományokról, az elért társadalmi szerepvállalásról és pénzügyi teljesítményéről, valamint a felmerülő kihívásokról és trendekről.

Az ágazat legfontosabb jellemzői

Az európai mikrohitelkezési szolgáltatók intézményi modellek széles körét alkalmazzák mikrofinanszírozási tevékenységük végzésére. A nem kormányzati szervezetek (NGO-k) (40%), banknak nem minősülő pénzügyi intézmények (29%) és hitelszövetkezetek/pénzügyi szövetkezetek (19%) alkotják a felmérésben résztvevők legnagyobb részét, a fennmaradó mintát pedig az egyéb jogi személyiségi formák képviselői adják (azaz magánbankok, állami tulajdonú bankok, kormányzati szervezetek). Az NGO-nak, banknak nem minősülő pénzügyi intézménynek, hitelszövetkezetnek/pénzügyi szövetkezetnek vagy kormányzati szervezetnek minősülő mikrofinanszírozással foglalkozó intézmények 72%-a szabályozott szervezet.

A szervezeti életkor tekintetében az európai mikrofinanszírozási ágazat sokszínű és viszonylag fiatal. A válaszadók többsége

(58%) mikrohitelkezési tevékenységét 2000 után indította el. Ugyanakkor az új mikrofinanszírozással foglalkozó intézmények (MFI-k) bővülése lassuló tendenciát mutat minden egyes 2005 utáni időszakban. A felmérésben résztvevő mikrofinanszírozással foglalkozó intézmények (MFI-k) mindössze 5%-a indította el mikrofinanszírozási tevékenységét 2015 után.

A válaszadók körülbelül 50%-ának esetében a szervezet működésének fókuszában a mikrohitelkezés áll, és a szervezet összes forgalmának több mint 75%-a köthető ehhez a tevékenységhez. A válaszadók többsége (79%) kevesebb, mint 50 teljes munkaidős egyenértéknek (FTE) megfelelő munkavállalót foglalkoztat. 2017-ben a bérezésben részesülő munkavállalók teljes száma a mintában 14 743 volt, jelentős részük női munkavállaló (59%).

Mikrohitelkezési tevékenységek: termékek és szolgáltatások

A pénzügyi termékek tekintetében a válaszadók többsége üzleti mikrohitelkeket nyújt (80%), amit a személyi mikrohitelkeket (50%), és a KKV-knak nyújtott hitelek (37%), és a megtakarítási termékek

(24%) követnek. A mikrohitelkeket a felmérésben résztvevők 37%-a egyéb mikrofinanszírozási termékkel egészíti ki, mint például biztosítás, lízing, vagy jelzáloghitel.

¹ A kapcsolattartási listát sok év alatt alakította ki az EMN, és tükrözi az EMN és az MFC tagságát, valamint a felmérésben részt vevő országokban működő nemzeti hálózatok vagy tájékozott szervezetek által megadott listákat is. Az EMN és az MFC tagságának a Felmérésben való részvétele kiemelkedő, a válaszadási arány 80%-os volt.

Szerződési feltételeiket tekintve az üzleti és személyi mikrohitelrendkívül eltérők. A személyi mikrohitelösszege alacsonyabb (3 098 EUR szemben az üzleti mikrohitelre jellemző 8 913 EUR-val), futamidejük rövidebb (31 hónap szemben az üzleti mikrohitelre jellemző 45 hónappal), és jellemző rájuk a magasabb teljes éves hitelkamat (THM) (18% szemben az üzleti mikrohitelre jellemző

11%-kal).

2017-ben a felmérésben résztvevők több mint fele (68%) nem pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat is nyújtott. Összesen 443 825 ügyfelet értek el nem pénzügyi termékekkel és szolgáltatásokkal, amely ügyfelek több mint fele nem volt aktív hitelfeltevő.

Mikrohitelezési tevékenységek: elérés és társadalmi szerepvállalás

A 2016-2017-es időszakban a folyósított mikrohitelösszállománya és azok száma is növekvő tendenciát mutatott. 2017-ben összesen 635 330 hitelt folyósítottak a minta egészében (ami +1%-os emelkedést jelent 2016-hoz képest), összesen mintegy 2,1 milliárd EUR összegben (+11%). A válaszadók által kiszolgált aktív hitelfeltevők száma összesen 988 457 volt (ami +8%-os emelkedést jelent 2016-hoz képest), összesen 3,2 milliárd EUR bruttó kinnlevő mikrohitel-állománnyal (+16%).

A kinnlevő hitelállomány hitelcéljait tekintve túlnyomó részt üzleti célokra került folyósításra (54%), de elmozdulás figyelhető meg a személyi mikrohitel irányába (2016-ben a teljes hitelállomány 43%-a volt ilyen, míg 2017-ben 46%-a volt ilyen hitel). Összességében nézve az üzleti mikrohitelhez képest a személyi mikrohitel gyorsabban növekedett.

2017-ben az üzleti mikrohitellel rendelkező összes aktív hitelfeltevő száma elérte a 406 715-öt (+5% 2016-hoz képest). A 2017. év során a felmérésben részt vevő MFI-k összesen 260 534 üzleti célú mikrohitelt folyósítottak (+6%), összesen mintegy 1,1 milliárd

EUR összegben (+15%).

A személyi mikrohitel-állományt tekintve a mintában szereplő MFI-k összesen 581 742 aktív hitelfeltevőt szolgáltattak ki (2016-hoz képest +10%) és összesen 374 796 mikrohitelt folyósítottak (-2%), összesen mintegy 1 milliárd EUR összegben (+8%).

A válaszadók többsége elsődleges feladatnak tekinti és támogatja a pénzügyi inklúziót (60%), amit a munkahelyteremtés (14%), és a meglévő üzleti vállalkozások fejlesztése (10%) követ. A válaszadók leghangsúlyosabb célcsoportját a nők jelentik, amit a vidéki lakosság, munkanélküliek/szociális ellátásokban részesülők és a fiatalok követnek, míg az etnikai kisebbségekhez tartozók, bevándorlók/menekültek és fogyatékosokkal élők jelentik a legkevésbé hangsúlyos célcsoportokat. Ezen túl a mintában szereplő válaszadók többsége támogatja az egyéni vállalkozókat és önfoglalkoztatókat, amit az 5-10 munkavállalót foglalkoztató mikro-vállalkozások követnek. A legtöbb válaszadó támogatja a már működő, de még fiatalnak számító (5 évesnél nem régebbi) üzleti vállalkozásokat.

Mikrofinanszírozási tevékenységek: pénzügyi teljesítmény

Az állomány minőségét tekintve a nemteljesítő hitelek aránya (30 napon túli fizetési késedelemben levő, PAR30) mikrohitel aránya 15,2%-ról 13,9%-ra csökkent, a céltartalék-képzési költségráta pedig 6,4%-ról 5,9%-ra mérséklődött 2016 és 2017 között. A leírások aránya hasonló volt mindkét évben: 2017-ben 4,7%, 2016-ban 4,6%. A hitelek kihelyezésének költsége csökkent 2017-ben, az átlagos működési költségaránya 26%-os volt (szemben a 2016.

évi 33,7%-kal).

Összességében az átlagos sajáttőke-arányos megtérülési ráta (ROE) 2,7%-ról 4,9%-ra növekedett, míg az eszközarányos megtérülési ráta (ROA) 1,8%-ról 2,5%-ra növekedett 2017-ben. A 44 intézményből mindössze 14 volt működési szempontból önfenntartó 2017-ben.

EUROPEAN
MICROFINANCE
NETWORK

MICROFINANCE CENTRE

With contribution from

With financial support
from the European Union

POLITECNICO
DI TORINO

